

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/143/2022
Identifikačné číslo spisu: 1112243152
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1112243152.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Nory Halmovej v spore žalobkyne K. F., narodenej XX. L. XXXX, K., Š., zastúpenej advokátkou Mgr. Máriou Jurickou, Bratislava, Na kopci 42, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15C/239/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2021 sp. zn. 6Co/44/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyňi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala voči žalovanej náhrady majetkovej škody 3 160 000 eur a nemajetkovej ujmy vo výške 6 100 000 eur titulom zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) na tom skutkovom základe, že jej právny predchodca R.. J. Z., čs. štátny občan, sa so svojou rodinou v roku 1946 legálne vysťahoval z ČSR do Š., pričom čs. orgány mu pred odchodom vystavili potvrdenie, že nemá žiadne nedoplatky na daniach. Na území Slovenskej republiky zanechal nehnuteľný majetok 1 budovy Manderláku v Bratislave. Počas legálneho pobytu R.. Z. vo Š. rozhodol dňa 5. februára 1952 bývalý ÚNV Bratislava výmerom zn. VIII/3-193.1-1952 o národnej správe na spoluvlastnícky podiel R.. Z. predmetnej nehnuteľnosti. Tento výmer bol rozhodnutím býv. Odboru pre MH rady ONV Bratislava - Staré Mesto č. MH/74-631/1958-1-227 z 30. júna 1958 pozmenený tak, že s účinnosťou od 1. októbra 1955 bola za národného správcu predmetnej nehnuteľnosti stanovená Domová správa mesta Bratislava č. 8. V roku 1961 národnú správu vykonával Obvodný podnik bytového hospodárstva BA I. Následne sa Štátna sporiteľňa v Bratislave návrhom doručeným Okresnému súde Bratislava - mesto dňa 14. októbra 1961 domáhala nariadenia exekúcie zriadením exekučného záložného práva na nehnuteľnosť právneho predchodcu žalobkyne a nariadenia exekučnej dražby uvedenej nehnuteľnosti pre nedoplatok

127 369,58 Kčs s 5 % úrokom od 1. januára 1954 do zaplataenia (dovyruenie tzv. milionárskej dane), ako aj trov exekúcie 20 Kčs. Okresný súd Bratislava - mesto rozhodol, že na nehnuteľnosť dlžníka označeného ako Národná správa domového majetku R. J. Z., bytom vo Š., vkladá exekučné záložné právo pre pohľadávku veriteľa - Štátna sporiteľňa v Bratislave 127 269,58 Kčs s úrokmi 5 % od 1. januára 1954, hoci (podľa žalobkyne) štátnej sporiteľni nič nedlhoval. Súčasne nariadil dražbu uvedenej nehnuteľnosti. Následne Okresný súd Bratislava - mesto Uznesením č. k. E 3997/61-31 zo dňa 21. decembra 1962 rozhodol, že dražobnú kúpnu cenu 544 000 Kčs rozvrhne medzi vymáhajúcich veriteľov tak, že vymáhajúca veriteľka Štátna sporiteľňa v Bratislave obdrží sumu 127 269 Kčs, na trojročných úrokoch sumu 19 090,44 Kčs a na exekučných trovách 340 Kčs, vymáhajúci veriteľ Okresný súd Bratislava - mesto, oddelenie súdnych poplatkov sumu 3 818 Kčs ako poplatok z nariadenia exekúcie a vymáhajúci veriteľ Mestský národný výbor v Bratislave dávku z prírastku na majetku vo výške 350 002,04 Kčs a na trojročných úrokoch sumu 43 480 Kčs. Postupom Okresného súdu Bratislava - mesto a Uzneseniami Okresného súdu Bratislava - mesto č. k. E 3997/61 zo dňa 8. decembra 1961, č. k. E 3997/61-3 zo dňa 1. novembra 1961, č. k. E 3997/61-7 zo dňa 8. decembra 1961, č. k. E 3997/61 -9 zo dňa 9. januára 1962, č. k. E 3997/61 - 11 zo dňa 20. februára 1962, č. k. E 3997/61 zo dňa 3. augusta 1962, č. k. E 3997/61 - 21 zo dňa 4. augusta 1968, č. k. E 3997/61 - 24 zo dňa 26. októbra 1962 došlo k porušeniu práv R. J. Z.. Predmetné rozhodnutia považuje žalobkyňa za nezákonné z dôvodu, že boli zrušené uzneseniami Krajského súdu v Bratislava č. k. 20CoE/40/2009 zo dňa 10. septembra 2009, č. k. 20CoE 42/2009 zo dňa 10. septembra 2009, č. k. 20CoE/43/2009 zo dňa 10. septembra 2009, č. k. 20CoE/44/2009 zo dňa 10. septembra 2009, č. k. 20CoE/45/2009 zo dňa 10. septembra 2009, č. k. 20CoE46/2009 zo dňa 10. septembra 2009 a č. k. 20CoE/47/2009 zo dňa 10. septembra 2009. Konkrétne uznesenie Okresného súdu Bratislava - mesto zo dňa 8. decembra 1961, č. k. E 3997/61-6 bolo zrušené uznesením Krajského súdu č. k. 20CoE/41/2009 zo dňa 10. septembra 2009 a vec bola vrátená Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie. Následne bola exekúcia na majetok povinného zrušená uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 9. septembra 2010. Týmto nezákonnými rozhodnutiami mala byť žalobkyňa (resp. jej právnym predchodcom) spôsobená škoda v celkovej výške 9 376 048,40 eur, ktorú si nárokuje od štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobkyňa požiadala o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, avšak bezvýsledne.

2. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 23. marca 2018 č. k. 15C/239/2012-626 I. zamietol návrh žalobkyne zo dňa 6. februára 2017 na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“); II. zamietol návrh žalobkyne na iniciovanie konania pred Ústavným súdom podľa č. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR; III. zamietol žalobu vo veci samej a IV. žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že aplikácia zákona č. 514/2003 Z. z. je možná len v tom prípade, ak zákonný titul v podobe nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu existoval v čase, kedy už bol tento zákon účinným. V konaní mal za nesporné, že žalobkyňou tvrdené nezákonné rozhodnutia boli vydané pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003, t. j. pred 1. júlom 2004 (išlo o roky 1961-1962), a preto predmetný zákon na namietané rozhodnutia nie je možné použiť. Rovnako nemožno v konaní aplikovať ani zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), nakoľko ten nadobudol účinnosť 1. júla 1969. Dodal, že pôvodným žalobcom priznávali určité práva vo vzťahu k predmetnej nehnuteľnosti reštitučné predpisy (konkrétne zákon č. 87/1991 Zb.) ako špeciálna právna úprava, ktorú možnosť nevyužili, čo však nevyklučuje, aby sa aktuálna žalobkyňa domáhala svojich práv cestou určovacej žaloby, resp. vindikačnej žaloby viažucej sa priamo na vlastnícky vzťah k predmetnému majetku, ktorý sa nepremlčuje. Súd prvej inštancie mal z výpovede žalobkyne preukázané, že o tom, že jej vznikla škoda a kto ju spôsobil, vedela už pred rokom 1989; v tomto kontexte dodal, že ak by aj pripustil, že sa o nej dozvedela až z rozhodnutí súdov v rámci exekučných konaní v roku 2008, kedy proti týmto uzneseniam bolo podané odvolanie, vzhľadom na dátum podania žaloby na náhradu škody (žaloba bola podaná 21. decembra 2012), došlo k uplatneniu práva po uplynutí subjektívnej premlčacej doby (§ 106 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného dôvodu vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovanou ako dôvodnú. Dodal, že nárok žalobkyne na vydanie veci je v zmysle reštitučných predpisov prekludovaný (hoci v prípade uplatnenia príslušného

nároku by boli pôvodní žalobcovia v ňom úspešní aj bez potreby rušiť uznesenia z roku 1961) a má za to, že aktuálne sa domáhajú svojho nároku „na druhý pokus“ uplatnením náhrady škody z titulu nezákonných rozhodnutí vydaných pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z. z. a zákona č. 58/1969 Zb. Súd prvej inštancie konštatoval, že nárok žalobkyne bol uplatnený po uplynutí premlčacej doby a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

2.2. Súd prvej inštancie ďalej zamietol návrh žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP, nakoľko nepovažoval § 27 zákona č. 58/1969 Zb. a § 27 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z. z. za rozporné s čl. 46 ods. 3 Ústavy SR a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd argumentujúc, že prechodné ustanovenia zákona nemožno považovať za rozporné so základným zákonom štátu a medzinárodným dohovorom len z dôvodu ich obmedzenej časovej pôsobnosti.

2.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 31. marca 2021 sp. zn. 6Co/44/2019 I. pripustil späťvzatie žaloby v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy 4 066 666,70 eura, v tejto časti zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a konanie zastavil; II. odvolanie voči výroku, ktorým bol zamietnutý návrh žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP a voči výroku, ktorým bol zamietnutý návrh žalobkyne na iniciovanie konania pred Ústavným súdom podľa č. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR, odmietol; III. rozhodnutie súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania potvrdil a IV. žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3.1. V odôvodnení uviedol, že v priebehu odvolacieho konania žalobkyňa písomným podaním doručeným odvolaciemu súdu dňa 17. marca 2021 vzala žalobu späť v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy v rozsahu 4 066 666,70 eura, s čím žalovaná vyslovila súhlas, a preto toto čiastočné späťvzatie žaloby pripustil, zároveň v tejto časti zrušil prvoinštančný rozsudok a konanie podľa § 370 ods. 1, 3 CSP zastavil.

3.2. Pokiaľ išlo o odvolanie žalobkyne čo do výroku I. a II. prvoinštančného rozsudku, dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie voči týmto výrokom je potrebné odmietnuť ako objektívne neprípustné podľa § 386 písm. c) v spojení s § 357 CSP. Dodal, že odvolanie by bolo prípustné len voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie o prerušení konania podľa § 162 ods. 1 písm. a) a § 164 CSP.

3.3. Odvolací súd ďalej konštatoval, že žalobkyňa v konaní nepreukázala existenciu nezákonného rozhodnutia v zmysle § 426 zákona č. 40/1964 Zb. v znení účinnom do 30. júna 1969, ani existenciu nezákonného rozhodnutia v intenciách zákona č. 514/2003 Z. z. (resp. zákona č. 58/1969 Zb.), t. j. existenciu právoplatných rozhodnutí, ktoré by boli zrušené v rámci mimoriadneho opravného prostriedku a v tomto smere svoju žalobu nesprávne skutkovo vymedzila. Mal za to, opierajúc sa pritom o dôvody uznesenia Krajského súdu v Bratislave č.k. 20CoE/41/2009-154 zo dňa 10. septembra 2009, že v prejednávanom prípade došlo k nesprávnemu úradnému postupu bývalého Okresného súdu Bratislava - mesto v exekučnom konaní č. E 3997/61, keď správoplatnil exekučné rozhodnutie, na ktorého podklade sa zrealizovala v roku 1962 dražba domovej nehnuteľnosti právneho predchodcu žalobcov R.. J. Z., hoc právoplatnosť nenadobudlo pre jeho nedoručenie povinnej osobe - dlžníkovi I (R.. Z.). Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že k nesprávnemu postupu exekučného súdu došlo v rokoch 1961 - 1962, k samotnej škode momentom zrealizovania dražby a rozdelením dražobnej kúpnej ceny, teda v roku 1962. Nesprávny postup v úradnom výkone upravoval v predmetnom čase Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb., podľa ktorého náhrada škody bola podmienená osobitným predpisom. Keďže takýmto osobitným predpisom sa stal až zákon č. 58/1969 Zb., odvolací súd skonštatoval, že v roku 1962 na území bývalej ČSR neexistovala právna úprava, ktorá by postihla štát za nesprávny úradný postup, z čoho však nebolo možné vyvodiť aktívnu vecnú legitimáciu žalobkyne na podklade zákona č. 514/2003 Z. z., ani zákona č. 58/1969 Zb. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že pôvodní žalobcovia (resp. žalobca 1/ J. Z.) ako právni nástupcovia R.. J. Z. nevyužili možnosť odškodnenia (nápravy), ktorú im v súvislosti s majetkovou krivdou pri dražbe 1 budovy Manderláku ponúkal zákon Federálneho zhromaždenia ČSFR č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, hoci boli oprávnenými osobami. Predmetný zákon riešil aj situáciu R.. J. Z. (resp. jeho právnych nástupcov), keďže podľa § 6 ods. 1 písm. e) povinnosť vydať vec sa vzťahovala aj na tie prípady, keď v rozhodnom období vec prešla na štát v dražobnom konaní vykonanom skrátenou formou na úhradu pohľadávky

štátu. Odvolací súd ďalej poukázal na výpoveď žalobkyne, z ktorej vyplýva, že rodina Z. sa o škodu dozvedela už pred rokom 1989, zmena politickej situácie na území bývalej ČSSR im musela byť známa, rovnako ako aj právna možnosť uplatniť si reštitučný nárok na majetok prevzatý v roku 1962 štátom podľa reštitučných predpisov účinných od roku 1991, čo žalobkyňa nevyužila. Prítom zákon č. 514/2003 Z. z. (rovnako tak ani zákon č. 58/1969 Zb.) na prejednávany prípad nebolo možné aplikovať, nakoľko k nesprávnemu úradnému postupu a ku škode došlo ešte v roku 1962. Odvolací súd napokon dodal, že pokiaľ išlo o právne posúdenie vznesenej námietky premlčania, na túto je potrebné aplikovať zákon č. 141/1950 Zb. s ohľadom na skutočnosť, že za účinnosti tohto zákona došlo k nesprávnemu úradnému postupu a k vzniku škody.

3.4. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

4.1. Námietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, keďže odvolací súd nereagoval na jej ústavnoprávnu argumentáciu. Pokiaľ sa odvolací súd stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie o časovej pôsobnosti právnych noriem, mal doplniť jeho rozhodnutie o tzv. test proporcionality. Ďalej žalobkyňa konštatovala, že jej bolo znemožnené realizovať právo na záverečnú reč, keď prvoinštančný súd nevyzval jej právneho zástupcu v súlade s ustanovením § 182 CSP, aby zhrnul uplatnený nárok, vyjadril sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Uviedla, že tým je daný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

4.2. V súvislosti s uplatneným dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka uviedla, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku nezákonnosti označených rozhodnutí Okresného súdu Bratislava - mesto a vylúčil tým aj aplikáciu ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., prípadne zákona č. 58/1969 Zb. na jej prípad. Mala za to, že napadnutým rozhodnutím došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne rozsudku z 30. mája 2011 sp. zn. 4MCdo/20/2009, ktorým bol poskytnutý záväzný právny výklad pojmu „nezákonné rozhodnutie“ v intenciách práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. Ďalej dôvodila, že jej nárok na náhradu škody vznikol 4. októbra 2010, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1E 366/1995. Poukázala na ustanovenie § 6 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého je základnou podmienkou na uplatnenie nároku na náhradu škody zrušenie právoplatného rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená. Táto podmienka bola splnená v čase účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. Dovolateľka preto konštatovala, že výklad a aplikáciu zákona č. 58/1969 Zb. a zákona č. 514/2003 Z. z. nižšími súdmi považuje za nesprávne a v rozpore so zásadou zákazu denegatio iustitiae. Pokiaľ ju súdy odkázali s jej nárokom na tzv. reštitučné predpisy, podotkla, že v rozhodnom čase jej právny predchodca nespĺňal zákonné požiadavky na uplatnenie si svojich nárokov na základe zákona č. 87/1991 Zb., a to požiadavku trvalého pobytu na území Slovenskej republiky. V súvislosti s možnosťou uplatnenia nárokov prostredníctvom žaloby na určenie vlastníckeho práva dovolateľka uviedla, že vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti bolo reťazovo prevedené na tretie dobromyseľné osoby a podanie určovacej žaloby by tak bolo zbytočným vynaložením finančných prostriedkov a psychických síl.

4.3. Vzhľadom na uvedené dovolateľka navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie, alternatívne ho zruší a vec vráti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalobkyňa nejasne formulovala právnu otázku, neoznačila ani ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jej názoru odvolací súd odklonil, a preto je dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neprípustné. Napokon, odvolací súd správne skonštatoval, že žalobkyňa nepreukázala „existenciu právoplatných rozhodnutí, ktoré boli zrušené v rámci mimoriadneho opravného prostriedku“ a tento právny záver nemožno spochybniť ani poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/20/2009. Žalovaná ďalej uviedla, že nižšie súdy nijakým spôsobom nezasiahli do práva žalobkyne na spravodlivý proces, vykonali a prihliadli na všetky relevantné dôkazy, ktoré správne vyhodnotili a posúdili, a na ich základe vec rozhodli. Vo vzťahu k námietke žalobkyne ohľadom porušenia jej práva na záverečnú reč poukázala na skutočnosť, že nie každý nesprávny procesný postup súdu nevyhnutne musí dosahovať intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces tej-ktorej strany sporu. Odvolací súd pritom tento nedostatok

zhojil na pojednávani a vyzval strany na záverečnú reč, pričom tie ju aj predniesli. Žalovaná preto navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie žalobkyne odmietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. V danom prípade žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP napadla výroky rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorými a/ odvolanie žalobkyne voči výroku, ktorým bol zamietnutý návrh žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP a voči výroku, ktorým bol zamietnutý návrh žalobkyne na iniciovanie konania pred Ústavným súdom podľa č. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR, odmietol, b/ rozhodnutie súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania potvrdil a c/ žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Prípustnosť podaného dovolania dovolací súd posudzoval vo vzťahu ku každému z uvedených výrokov osobitne.

I.

14. V zmysle § 428 CSP je dovolateľ povinný o. i. uviesť, z akých dôvodov dovolaním napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne, a tento dovolací dôvod (resp. dôvody) vymedziť spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Uvedené je podstatné a smerodajné aj pre samotný dovolací súd, pretože ten je v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), vrátane ich obsahového i rozsahového vymedzenia, a z iných, než dovolateľom uplatnených dôvodov, napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže. Preto ak dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, tento nedostatok má za následok odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

15. Pokiaľ žalobkyňa formálne vyvodzovala prípustnosť dovolania z hľadiska zmätočnej vady § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k výrokom odvolacieho súdu, ktorými a/ odvolanie žalobkyne voči výroku, ktorým bol zamietnutý návrh žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP a voči výroku, ktorým bol zamietnutý návrh žalobkyne na iniciovanie konania pred Ústavným súdom podľa č. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR, odmietol a b/ žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, dovolací súd konštatuje, že z obsahu dovolania (čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) nie je zrejmé, v čom podľa názoru dovolateľky spočívala ňou označená vada, z existencie ktorej vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania. V dôsledku toho spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 431 ods. 1 a 2 CSP nevymedzila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP tak, ako to predpokladajú predmetné ustanovenia. Dovolací súd dodáva, že v prípade takéhoto dovolania (t. j. dovolania, v ktorom absentuje uvedené vymedzenie) súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania; jediný prípad, v ktorom súd výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok niečoho v dovolacom konaní odstránil, vyplýva totiž z ustanovenia § 436 ods. 1 CSP. Preto dovolací súd uzatvára, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k výrokom špecifikovaným v prvej vete tohto bodu nebol v danom prípade vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 CSP.

16. V preskúmvanej veci žalobkyňa zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) vo vzťahu k napadnutým výrokom špecifikovaným v bode 15 nevymedzila ani uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP, keď v kontexte vymedzenom predmetnými výrokmi nenastolila, nevymedzila, neformulovala, nepomenovala právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ani neuviedla, v čom spočíva nesprávnosť jej riešenia. Absenciu takej náležitosti dovolania - ako už bolo dovolacím súdom uvedené - považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre jeho odmietnutie v zmysle § 447 písm. f) CSP.

17. Navyiac, pokiaľ ide o výrok napadnutého rozsudku, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie žalobkyne, dovolací súd uvádza, že základným (a spoločným) znakom rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo o rozhodnutie, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo rozhodnutím, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP irelevantné, či k dovolateľom uvádzanému dôvodu prípustnosti dovolania došlo alebo nedošlo. Rozhodnutie, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu potvrdzujúcim alebo zmeňujúcim rozhodnutie súdu prvej inštancie. Z uvedeného dôvodu by v tejto časti podané dovolanie ani nebolo prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP.

18. Rovnako v prípade napadnutého výroku, ktorým odvolací súd žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, dovolací súd konštatuje, že v tomto prípade dovolanie smeruje proti procesnému rozhodnutiu, ktorého prieskum dovolacím súdom z hľadiska (ne)správneho právneho posúdenia je vylúčený per analogiam § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. m) CSP (k tomu porovnaj aj bod 27. uznesenia Ústavného súdu SR z 8. februára 2017 sp. zn. I. ÚS 56/2017). Preto ani v tejto časti by nebola daná prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP; nehovoriac o nespnení podmienky subjektívneho oprávnenia podať dovolanie v tejto časti.

II.

19. Dovolateľka vo vzťahu k napadnutému potvrdzujúcemu výroku vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala (i) nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, (ii) nerešpektovanie ustanovenia § 182 CSP, (iii) neuplatnenie tzv. testu proporcionality.

20. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

21. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

22. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

23. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je

koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď dospel k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku žalobkyne spočívajúcom v náhrade majetkovej škody a nemajetkovej ujmy vo výške titulom zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

23.1. Odvolací súd v odôvodnení riadne zdôvodnil, prečo mal za to, že ani zákon č. 514/2003 Z. z. a rovnako tak ani zákon č. 58/1969 Zb. na prejednávany prípad nie je možné aplikovať, a to najmä s poukazom na skutočnosť, že k nesprávnemu úradnému postupu a ku škode došlo ešte v roku 1962. V nadväznosti na to dôvodil, že žalobkyňa v konaní nepreukázala existenciu nezákonného rozhodnutia v zmysle § 426 zákona č. 40/1964 Zb. v znení účinnom do 30. júna 1969, ani existenciu nezákonného rozhodnutia v intenciách zákona č. 514/2003 Z. z. (resp. zákona č. 58/1969 Zb.), t. j. existenciu právoplatných rozhodnutí, ktoré by boli zrušené v rámci mimoriadneho opravného prostriedku. Uviedol, že žalobkyňa v tomto smere svoju žalobu nesprávne skutkovo vymedzila. Navyiac, odvolací súd mal za to, že v prejednanom prípade došlo k nesprávnemu úradnému postupu bývalého Okresného súdu Bratislava - mesto v exekučnom konaní č. E 3997/61, keď správoplatnil exekučné rozhodnutie, na ktorého podklade sa zrealizovala v roku 1962 dražba domovej nehnuteľnosti právneho predchodcu žalobcov R. J. Z., hoc nenadobudlo právoplatnosť pre jeho nedoručenie povinnej osobe - dlžníkovi I (R. J. Z.). Rozviedol, že k nesprávnemu postupu exekučného súdu došlo v rokoch 1961 - 1962, k samotnej škode momentom zrealizovania dražby a rozdelením dražobnej kúpnej ceny, teda v roku 1962. Poukázal na to, že nesprávny postup v úradnom výkone upravoval v predmetnom čase Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb., v zmysle ktorého náhrada škody bola podmienená osobitným predpisom. Keďže takýmto osobitným predpisom sa stal až zákon č. 58/1969 Zb., odvolací súd skonštatoval, že v roku 1962 na území bývalej ČSR neexistovala právna úprava, ktorá by postihla štát za nesprávny úradný postup. V tejto súvislosti podotkol, že z uvedeného nie je možné vyvodiť aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne na podklade zákona č. 514/2003 Z. z., ani zákona č. 58/1969 Zb. Odvolací súd ďalej s poukazom na účel zákona Federálneho zhromaždenia ČSFR č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách dôkladne vysvetlil, prečo sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že pôvodní žalobcovia ako právni nástupcovia R. J. Z. nevyužili možnosť odškodnenia (nápravy), ktorú im v súvislosti s majetkovou krivdou pri dražbe 1 budovy Manderláku ponúkal predmetný zákon, hoci boli oprávnenými osobami. Uviedol, že podľa § 6 ods. 1 písm. e) tohto zákona povinnosť vydať vec sa vzťahovala aj na tie prípady, keď v rozhodnom období vec prešla na štát v dražobnom konaní vykonanom skrátenou formou na úhradu pohľadávky štátu. Odvolací súd zdôraznil, že žalobkyňa nevyužila vedomosť o škode spred roku 1989, o zmene politickej situácie na území bývalej ČSSR a rovnako o právnej možnosti uplatniť si reštitučný nárok na majetok prevzatý v roku 1962 štátom podľa reštitučných predpisov účinných od roku 1991. Pre úplnosť dodal, že pokiaľ išlo o právne posúdenie vznesenej námietky premĺčania, na túto je potrebné aplikovať zákon č. 141/1950 Zb. s ohľadom na skutočnosť, že za účinnosti tohto zákona došlo k nesprávnemu úradnému postupu a k vzniku škody.

23.2. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo. Z uvedeného je zrejmé, z akých dôvodov odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním

navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

24. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto nič iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu odvolacím súdom splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

25. Žalobkyňa ďalej tvrdí, že jej bolo znemožnené realizovať právo na záverečnú reč, keď prvoinštančný súd nevyzval jej právneho zástupcu v súlade s ustanovením § 182 CSP, aby zhrnul uplatnený nárok, vyjadril sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci.

25.1. V zmysle § 182 vety prvej CSP ak sa pojednávanie neodročuje, pred jeho skončením súd vyzve strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Z tohto ustanovenia vyplýva jednak procesná povinnosť súdu vyzvať strany na zhrnutie ich návrhov a na vyjadrenie sa k dokazovaniu i právnej stránke veci, jednak tomu zodpovedajúce procesné oprávnenie strany na „záverečnú reč“. V nej môže strana zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť svoj názor na vykonané dokazovanie z hľadiska jeho úplnosti, zákonnosti a hodnotenia jednotlivých dôkazov. Vyjadriť sa môže tak k skutkovej, ako aj právnej stránke veci. Takéto zhrnutie a vyjadrenie nemusí predniesť osobne strana sporu, môže ho za ňu predniesť jej zástupca. Podstatný obsah „záverečnej reči“ treba uviesť do zápisnice o pojednávaní. Spravidla je na toto zhrnutie a vyjadrenie vyzvaný žalobca pred žalovaným, je však na úvahe súdu, v akom poradí im udelí slovo. Záverečné zhrnutie a vyjadrenie nemusí byť takto formálne označené; záverečným zhrnutím a vyjadrením („záverečnou rečou“) je aj takto neoznačený procesný úkon strany urobený na záver pojednávania, ktorým zhrňuje svoje návrhy, vyjadruje sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci.

26. V preskúmvanej veci je v spise na č. l. 623 a 624 založená zápisnica o pojednávaní konanom pred súdom prvej inštancie, ktoré sa uskutočnilo 23. marca 2018. Zo zápisnice vyplýva, že súd sa najprv bezúspešne pokúsil o zmier strán sporu, na čo otvoril pojednávanie vo veci podľa § 180 CSP. Súd dal následne poučenie v zmysle § 153 a § 154 CSP a oboznámil prítomné strany s listinami. Po vyzvaní na označenie ďalších dôkazov strany zhodne uviedli, že návrhy na dokazovanie nemajú. Súd uznesením vyslovil, že dokazovanie končí, v nadväznosti na čo vyhlásil rozsudok.

27. Dovolací súd uvádza, že obsah tejto zápisnice nesvedčí o tom, že súd prvej inštancie postupoval podľa § 182 CSP a že žalobkyni vytvoril procesnú možnosť realizovať procesné práva, ktoré jej z tohto ustanovenia vyplývajú. Napriek tomu je však potrebné vziať na zreteľ, že žalobkyni ostala zachovaná možnosť namietať rozhodnutie súdu v riadnom opravnom prostriedku. Žalobkyňa túto možnosť využila a uplatnila svoj vplyv na konanie podaním odvolania, v ktorom uviedla, z akých dôvodov považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne, keď sa vyjadrila k skutkovej aj právnej stránke. Odvolací súd sa s jej námietkami, ktoré by logicky hodlala predostrieť súdu prvej inštancie, v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vypořiadal. Dovolací súd poukazuje, že v danej situácii žalobkyňa už cestou riadneho opravného prostriedku dosiahla sledovaný účel, jej tvrdenie o porušení práva na spravodlivý proces nemá tak žiadne opodstatnenie (m. m. R 39/1993). Tieto závery vo svojej judikatúre akceptoval aj ústavný súd (porov. napr. uznesenia sp. zn. II. ÚS 869/2015, II. ÚS 7/2018). Aj podľa konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nedostatok pri uplatňovaní niektorých záruk spravodlivého súdneho konania, napr. na súde prvej inštancie, môže byť korigovaný konaním na druhoinštančnom súde (Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgicko z 23. júna 1981, Adolf v. Rakúsko z 26. marca 1982, Feldbrugge v. Holandsko z 29. mája 1986). Preto daným postupomv konečnom dôsledku nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a zaťaženiu konania vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP.

28. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nie každé procesné pochybenie súdu znamená, že bolo porušené právo na spravodlivý proces; ak súd síce nepostupoval správne, ale v dôsledku tohto nesprávneho postupu nedošlo k takej intenzite zásahu, že ho nemožno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces, nie je namieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti. O naplnení dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP pôjde vtedy, ak postup súdu, ktorý znemožní realizáciu práv strany sporu, dosiahne takú intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé; v danej veci však o takýto prípad nešlo.

29. Pokiaľ sa dovolateľka dožadovala aplikácie tzv. testu proporcionality, z povahy tejto námietky je možné vyvodiť, že žalobkyňa vyjadruje nespokojnosť s právnym posúdením veci.

29.1. K tomu dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

29.2. V tomto kontexte hodno zdôrazniť záver Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorého ani pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

30. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

31. Žalobkyňa ďalej vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa považuje za nesprávne právne posúdenie vylúčenie aplikácie ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., prípadne iného vykonávacieho právneho predpisu v kontexte ochrany jej ústavných práv.

32. V danom prípade teda dovolateľka vymedzila právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/20/2009). Po konštatovaní prípustnosti dovolania dovolací súd pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

33. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

34. Podľa § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi.

35. Podľa § 27 zákona č. 58/1969 Zb. zodpovednosť podľa tohto zákona sa vzťahuje na náhradu škody spôsobenej rozhodnutiami, ktoré budú vydané po dni nadobudnutia účinnosti tohto zákona, a na náhradu škody spôsobenej po tomto dni nesprávnym úradným postupom.

36. Keďže v preskúmvanej veci malo dôjsť k žalobkyňou tvrdenej škode nesprávnym postupom exekučného súdu v rokoch 1961-1962 a následným momentom zrealizovania dražby a rozdelením dražobnej kúpnej ceny v roku 1962, dovolací súd s ohľadom na znenie vyššie uvedených jednoznačných a nesporných ustanovení dospel k totožnému záveru ako odvolací súd, že v danom prípade nebolo možné aplikovať zákon č. 58/1969 Zb. (účinný od 1. júla 1969) a ani zákon č. 514/2003 Z. z. (účinný od 1. júla 2004). Pritom pre účely posúdenia časovej pôsobnosti právnej úpravy nebolo rozhodujúce, či nesprávny postup exekučného súdu bol súdmi kvalifikovaný ako nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup.

37. Pokiaľ dovolateľka argumentovala rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/20/2009, dovolací súd konštatuje, že označené rozhodnutie nie je vo vzťahu k preskúmvanej veci priliehavé pre odlišnosť skutkových okolností, pričom v konečnom dôsledku žiadnym spôsobom nevyvracia a ani nespochybňuje závery súdov v tejto veci. Dovolaťka s poukazom na uznesenie sp. zn. 4MCdo/20/2009 dôvodila, že rozhodnutia exekučného súdu z rokov 1961 a 1962 sú nezákonnými rozhodnutiami, v súvislosti s ktorými jej patrí nárok na náhradu spôsobenej škody. Dovolaťka súd poukazuje na to, že v označenom rozhodnutí podal výklad pojmu „nezákonné rozhodnutie“, ktoré však ako podklad pre zodpovednosť štátu za škodu mohlo podľa jeho názoru slúžiť iba „za splnenia ostatných zákonných podmienok“, medzi ktoré najvyšší súd zaradil zrušenie právoplatného rozhodnutia príslušným orgánom, ktorým v označenej veci bol (na rozdiel od posudzovaného prípadu) Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací. Uvedený predpoklad pre uplatnenie škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, vrátane povinnosti podať proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, pritom vyplýva tak z právnej úpravy zákona č. 58/1969 Zb. (§ 3 a § 4), ako aj úpravy zákona č. 514/2003 Z. z. (§ 6).

38. V preskúmvanej veci odvolací súd správne konštatoval, že žalobkyňa nepreukázala existenciu nezákonného rozhodnutia v intenciách zákona č. 58/1969 Zb., resp. zákona č. 514/2003 Z. z., keďže exekučné rozhodnutie, na ktorého podklade sa zrealizovala v roku 1962 dražba domovej nehnuteľnosti právneho predchodcu žalobcov R. J. Z. (Uznesenie Okresného súdu Bratislava - mesto č.k. E 3997/61-31 zo dňa 21. decembra 1962), nenadobudlo právoplatnosť pre jeho nedoručenie povinnej osobe - dlžníkovi I (R. J. Z.). Vychádzajúc z uvedeného a tiež z obsahu uznesenia Krajského súdu v Bratislave č.k. 20 CoE/41/2009-154 zo dňa 10. septembra 2009 (ako výsledného aktu odvolacieho konania vedeného vo vzťahu k spornému exekučnému rozhodnutiu) sa potom dovolací súd stotožnil aj so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého v prejednávanej veci došlo k nesprávnemu úradnému postupu bývalého Okresného súdu Bratislava - mesto v exekučnom konaní sp. zn. E 3997/61, keď tento nesprávne správoplatnil predmetné exekučné rozhodnutie napriek jeho nedoručeniu Dr. Arturovi Wollnerovi.

39. V rozhodnom čase upravoval nesprávny úradný postup zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník, konkrétne v ustanovení § 346, podľa ktorého či a kto zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym postupom v úradnom výkone, ustanovujú osobitné predpisy. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom bola teda podmienená osobitnou úpravou. Týmto právnym predpisom sa však stal až zákon č. 58/1969 Zb., ktorý prvýkrát ucelene upravil zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Pred účinnosťou zákona č. 58/1969 Zb., a teda aj v čase nesprávneho postupu exekučného súdu v posudzovanej veci v roku 1962, neexistovala právna úprava, ktorá by prakticky postihla štát za nesprávny úradný postup (či nezákonné rozhodnutie) a odškodnila dotknutý subjekt.

40. Vzhľadom na obsah súvisiacich dovolacích námietok žalobkyne a na načrtnuté vacuum iuris týkajúce sa vykonávacích predpisov v oblasti zodpovednosti štátu za nesprávny úradný postup v období pred účinnosťou zákona č. 58/1969 Zb. sa dovolací súd v kontexte preskúmvanej veci zaoberal, či napadnutým rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu princípu zákazu odopretia spravodlivosti

(denegatio iustitiae) žalobkyne. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na právny nástroj spočívajúci v tzv. reštitučných predpisoch, ktorý sa stal dostupným po zmene spoločensko-politického systému v roku 1989 za účelom nápravy krívd z hľadiska základných ľudských práv a slobôd, najmä v oblasti vlastníckeho práva. V okolnostiach skúmanej veci je treba vyzdvihnúť úlohu zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, prostredníctvom ktorého zákonodarca umožnil nápravu majetkových krívd spôsobených občianskoprávnymi úkonmi a správnymi aktmi realizovanými v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990. Zmiernenie následkov majetkových a iných krívd spôsobených občianskoprávnymi úkonmi, správnymi aktami alebo inými protiprávnymi postupmi, spočívalo vo vydaní veci alebo v poskytnutí finančnej náhrady, ktorej sa v podstate domáhala žalobkyňa aj v tomto konaní. Zákon č. 87/1991 Zb. pritom dopadal aj na prípad Dr. J.E.D. Z. (a jeho právnych nástupcov), keď podľa § 6 ods. 1 písm. e) povinnosť vydať vec sa vzťahovala aj na tie prípady, keď v rozhodnom období vec prešla na štát v dražobnom konaní vykonanom skrátenou formou na úhradu pohľadávky štátu. Právni nástupcovia R. Z. však túto možnosť odškodnenia nevyužili, a to napriek tomu, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že rodina Z. sa o krivde dozvedela už pred rokom 1989, pričom zmena politickej situácie na území bývalej ČSSR, vrátane právnej možnosti uplatniť si reštitučný nárok na majetok prevzatý v roku 1962 štátom im musela byť známa. Napokon, aj po prekludovaní reštitučných nárokov ostala žalobkyni zachovaná možnosť domáhať sa svojich práv cestou určovacej žaloby, resp. vindikačnej žaloby, keďže ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva (viď III. ÚS 178/06).

41. Dovolací súd preto konštatuje, že žalobkyni na ochranu svojich základných práv (najmä vlastníckeho práva podľa čl. 20 Ústavy SR), ktorých porušenie namieta predmetným dovolaním, právny poriadok poskytoval (poskytuje) účinné a dostupné právne prostriedky nápravy. Z uvedeného dôvodu podľa názoru vec prejednávajúceho senátu nemohlo dôjsť k porušeniu ústavou garantovaného práva žalobkyne na súdnu a inú právnu ochranu a princípú zákazu odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae).

42. Pokiaľ teda odvolací súd posúdil vec v súlade s vyššie prezentovanými závermi, dovolaciemu súdu neostalo iné než konštatovať nedôvodnosť dovolateľkou uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP.

43. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

44. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto jej dovolací súd proti žalobkyni priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

45. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.